

LÄNSSTYRELSEN
VÄSTRA GÖTALANDS LÄN

BESLUT
2008-11-26

Diarienummer:
511-29707-2004

Sida
1(14)

Naturvårdsenheten
Maria Kilnäs
031-60 52 26

maria.kilnas@lansstyrelsen.se

Enligt sändlista

Beslut om bildande av naturreservatet Havstensfjorden i Uddevalla kommun

Innehåll

Administrativa uppgifter
Beslut om bildande m.m.
Syfte
Beslut om föreskrifter
Beskrivning av naturreservatet
Planeringsbakgrund
Ärendets handläggning
Skälen för Länsstyrelsens beslut
Upplysningar
Ersättningstalan
Kungörelse
Hur man överklagar

Bilagor

Bilaga 1a. Beslutskarta
Bilaga 1b. Karta över befintliga bryggor och bojar
Bilaga 2. Översiktskarta
Bilaga 3. Skötselplan
Bilaga 4. Sakägarförteckning
Bilaga 5. Hur man överklagar (Besvärshänvisning O4:1)
Bilaga 6. Sändlista

Administrativa uppgifter

<i>Namn</i>	Naturreservatet Havstensfjorden
<i>RegDOS ID</i>	2005533
<i>Län</i>	Västra Götaland
<i>Kommun</i>	Uddevalla
<i>Ungefärlig mittpunkt</i>	1262960 - 6473650
<i>Fastigheter, ägare och nyttjanderättsinnehavare</i>	enligt sakägarförteckning, bilaga 4
<i>Areal</i>	1 932 ha totalt, varav 1 664 ha vatten
<i>Förvaltare</i>	Länsstyrelsen Västra Götalands län
<i>Natura 2000-beteckning</i>	SE 0520173 Havstensfjord-Svälte kile
<i>Naturgeografisk region</i>	21a. Sydvästra Sveriges kuperade barr- och lövskogslandskap
<i>Maringeografisk region</i>	Skagerrak
<i>Typindelning enligt vattendirektivet</i>	2. Västkustens fjordar
<i>Vattenförekomst (HID)</i>	SE581740-114820 Havstensfjorden
<i>Objektskategori</i>	Mo; Marina områden
<i>IUCN-kategori</i>	V Skyddat landskap/havsområde

Beslut om bildande m.m.

Länsstyrelsen förklarar det område som avgränsats på kartan i bilaga 1a som naturreservat. Beslutet är fattat med stöd av 7 kap 4 § miljöbalken (1998:808).

Namnet ska vara **Naturreservatet Havstensfjorden**.

Naturreservatets gränser ska märkas ut i terrängen.

Länsstyrelsen fastställer skötselplanen i bilaga 3. Beslutet är fattat med stöd av 3 § förordningen (1998:1252) om områdesskydd enligt miljöbalken m.m.

Länsstyrelsen har tidigare beslutat om följande områdesskydd som berör det nu bildade naturreservatet:

- Naturreservatet Unda enligt 19 § naturvårdslagen den 25 augusti 1978, dnr 11.1211-1568-77

Länsstyrelsen beslutar att detta områdesskydd upphävs i sin helhet när nu aktuellt beslut vunnit laga kraft.

Den del av naturreservatet Unda som inte kommer att ingå i det nya naturreservatet Havstensfjorden, utgörs av en campingplats. För campingplatsen finns en nyligen antagen detaljplan som noga reglerar verksamheten, vilket Länsstyrelsen bedömer vara ett synnerligt skäl till att även denna del av naturreservatet upphävs.

Syfte

Syftet med naturreservatet är att:

- bevara ett förhållandevis oexploaterat grunt vattenområde i den inre skärgården, som utgör livsrum för känsliga djur och växter knutna till vattenmiljön i den grunda viken.
- bibehålla den naturliga livsmiljön för djur och växter i det omgivande landskapet runt Havstensfjorden, som är en storslagen, relativt oexploaterad kustmiljö.
- gynna det rika fågellivet i området.
- gynna ett friluftsliv som grundar sig på allemansrätten.
- bevara följande inom området värdefulla livsmiljöer, som ingår i EU:s nätverk av Natura 2000-områden, i gynnsamt tillstånd:
ler- och sandbottnar som blottas vid lågvatten (1140), stora grunda vikar och sund (1160), rev (1170) och salta strandängar (1330).

Syftet ska tryggas genom att:

- de produktiva grunda vattenområdena skyddas mot exploatering och fysisk påverkan.
- strandängar och ängs-/hagmarker hävdas och brukas med metoder som gynnar den biologiska mångfalden.
- ett tillträdesförbud införs för allmänheten till maderna norr om Mollön, för att skydda fågellivet under häckningssäsong (1 april-15 juli).
- redan befintliga värdefulla områden för bad, fågelskådning samt stigar o.s.v. hålls tillgängliga (framför allt vid Hafsten och Unda).
- fartbegränsningar för sjötrafik införs.

Beslut om föreskrifter

Länsstyrelsen beslutar att följande föreskrifter ska gälla i naturreservatet. Beslutet är fattat med stöd av 7 kap 5, 6 och 30 §§ miljöbalken.

A. Föreskrifter om inskränkningar i rätten att använda mark- och vattenområden (7 kap 5 § miljöbalken)

Det är förbjudet att inom naturreservatet:

1. uppföra nya byggnader, vindkraftverk, kommunikationsmaster eller andra anläggningar.
Förbudet gäller inte byggnad som förstörts genom eldsvåda eller annan olyckshändelse eller byggnad som uppförs för jordbrukets behov och som inte avser bostadsändamål.
2. anlägga ny brygga, kaj, pir eller båthamn eller bygga ut befintliga.
Förbudet gäller inte områdena vid Mollön-Unda resp. Lanesund som är markerat på beslutskartan (bil. 1a).

3. anordna eller upplåta vattenområde för nya bojförtöjningar.
Förbudet gäller inte bojar som enbart fungerar som akterförtöjning, när fören på båten är förtöjd vid en befintlig brygga eller när strandfastighetsägare förtöjer båten runt en stolpe, järnring e.d. på land.
4. muddra.
Förbudet avser inte underhållsmuddring i befintliga muddrade rännor.
5. bedriva havsbruk (ex. fisk- eller musselodling) inom Natura 2000-området, vilket är markerat på beslutskartan (bil. 1a).
6. bedriva verksamhet med redskap som omlagrar eller på annat sätt skadar bottenstrukturer eller de växt- och djursamhällen som lever där.
Förbudet avser inte sådan fångst av musslor som sker av yrkesfiskare med mindre redskap och som har tillstånd av Fiskeriverket. Förbudet avser heller inte bruk av handskrapa på mjukbotten vid fångst av hjärtmusslor.
7. bedriva någon form av täkt (ex. sandtäkt, grustäkt) på land eller i vattenområdet, annat än för markägares husbehov.
8. anordna upplag annat än för jord- och skogsbrukets behov.
9. plantera igen öppen mark.
10. använda handelsgödsel och kemiska eller biologiska bekämpningsmedel annat än på åkermark.
11. anlägga nya diken.
12. anlägga ny väg.
13. spränga, schakta, tippa och fylla ut med massor på land eller i vatten.
Förbudet gäller inte underhållsåtgärder på befintliga vägar i området, i samband med jord- eller skogsbruk eller vid underhållning av badplatser. Förbudet gäller heller inte att lägga ut stenar i strandkanten i Utbyområdet, för att förhindra erosion.
14. avverka skog, gallra, röja eller vidta annan skogsvårdande åtgärd i alsumpskogen vid Rotviksbro, som är markerad på beslutskartan (bil. 1a)
Förbudet innebär inget hinder för att gallra i angränsande diken.

Det är vidare förbjudet att utan Länsstyrelsens tillstånd:

15. dra fram rör eller ledning i vattnet eller på botten.
16. anordna läger, tävling eller arrangemang som alstrar störande ljud eller ljus.

B. Föreskrifter om skyldighet att tåla visst intrång (7 kap 6 § miljöbalken)

Fastighetsägare och innehavare av särskild rätt ska tåla att följande anordningar utförs och att följande åtgärder vidtas:

1. Naturresevatets gränser märks ut i terrängen.
2. Informationsskyltar placeras ut på lämpliga ställen.
3. Parkeringsplatser, vindskydd, grillplatser, gångvägar och stigar anläggs.

4. Befintliga anläggningar för besökare, såsom fågeltorn, gångstigar och parkeringsplatser, bibehålls och underhålls.
5. Gallring, röjning, slätter och betesdrift i den mån markägaren inte själv utför dessa åtgärder.
6. Undersökningar av djur- och växtarter samt av mark- och vattenförhållanden.

I den till detta beslut hörande skötselplanen (bilaga 3) framgår i detalj var anordningar ska utföras och åtgärder vidtas.

C. Ordningsföreskrifter om rätten att färdas och vistas inom naturreservatet samt om ordningen i övrigt inom naturreservatet (7 kap 30 § miljöbalken)

Det är förbjudet att inom naturreservatet:

1. framföra motordrivet fordon annat än på anvisade vägar.
 2. tälta eller ställa upp husvagn/husbil och tillhörande tält.
 3. rida annat än på markerade ridleder.
 4. medföra hund som inte är kopplad.
- Förbudet gäller inte vid jakt.*
5. göra upp eld annat än på platser som har anvisats av förvaltaren.
 6. utan särskilt tillstånd från Länsstyrelsen vistas på maderna norr om Mollön, under tiden 1 april-15 juli, inom det område som framgår av beslutskartan (bil. 1a).
 7. framföra någon form av vattenfarkost i en hastighet över 5 knop (stora viken) resp. 3 knop (öster om Mollön), inom de vattenområden som är markerade i beslutskartan (bil. 1a).

Fartbegränsningen gäller inte i rännan in till Lanesund/Svälte kile.

8. sätta ut nya bojförtöjningar.

Förbudet gäller inte befintliga bojar enligt bilaga 1b, eller sådan bojförtöjning för strandfastighetsägares behov som avses i föreskrift A.3.

Befintliga, friliggande bojar ska märkas med ägarens namn och telefonnr eller fastighetsbeteckning, senast 6 månader efter att detta beslut vunnit laga kraft.

9. utplantera växt- eller djurart.

Ordningsföreskrifterna C. 1-6 gäller inte markägare, arrendator eller innehavare av särskild rätt.

Föreskrifter enligt C ovan gäller inte när förvaltaren, eller den förvaltaren utser, utför åtgärder som behövs för naturreservatets vård och skötsel.

Beskrivning av naturreservatet

Natur- och kulturhistoriska värden

Naturvärden knutna till vattenmiljön

Havstensfjorden är en av få stora, relativt orörda grunda vikar, med högproduktiva bottenar i den inre skärgården. Den har stor betydelse som lek- och uppväxtområde för fisk och ryggradslösa djur samt är ett viktigt flytt-, häcknings- och ruggningsområde för fåglar.

Det stora sammanhängande marina grundområdet med vegetationstäckta bottenar av ålgräs, vegetationsfria ler- och sandbottenar samt ostron och blåmusselbankar, utgör viktiga miljöer för en mängd olika organismer. Här finns goda förutsättningar för en rik livsmiljö med ryggradslösa djur, fiskar och fåglar.

Strandängar och ängs-/hagmarker

Låglänta strandängar och naturbetesmarker utgör en övergångsmiljö mellan vatten och andra hävdade miljöer. Dessa habitat är viktiga livsmiljöer för hävdgynnade växter samt rastande och häckande fåglar.

Friluftsliv

Bra rekreationsmöjligheter med promenadstigar, campingplatser och fina badplatser finns vid Unda/Mollön resp. Havstensområdet. En kommunal badplats finns Lanesund.

Möjligheter att skåda fågel finns bl.a. inne i Svälte kile (vid Rotviksbro) och från fågelplattformen mellan Unda camping och Mollön.

Området nyttjas för fritidsfiske från land, båt och av vadande sportfiskare utmed stränderna i de grunda områdena.

Markanvändning

I området bedrivs yrkesfiske av några yrkesfiskare i form av ryssjefiske och tinfiske efter ål. Det kan också finnas yrkesfiskare som har tillstånd av Fiskeriverket att skrapa efter musslor i området.

Fisket efter ostron, som också finns i området, är förbehållet ägaren av enskild fiskerätt. Ostron får plockas endast med fiskerättsägarens samtycke.

Sill och skarpsill har tidigare fångats med snörpvad, men är sedan oktober 2004 inte längre tillåtet. Naturreservatet ingår i sin helhet i ett större område där allt nätfiske är förbjudet på djupare vatten än 10 meter.

Det är ett 30-tal markägare med strandängar/jordbruksmark som berörs av beslutet. Av dessa är det flera som har sin mark utarrenderad och det är endast drygt 10-tal brukare inom området. De flesta är mindre familjejordbruk, med undantag från Hafstens Camping/Tånga gård som är en större hästgård.

Bebyggelse och anläggningar

Relativt små bebyggda fastigheter i området är undantagna från beslutet (se beslutslista).

I anslutning till naturreservatet finns två campingplatser med stugor, Hafstens Camping i väster och Unda camping i öster. Dessa kommer att ligga utanför naturreservatet.

En mer utförlig beskrivning av området lämnas i skötselplanen.

Planeringsbakgrund

Rikssintressen

Området berörs till största delen av rikssintressen för naturvård och yrkesfiske. Inrättande av naturreservatet Havstensfjorden är ett led i säkerställandet av dessa rikssintressen. Klassningen som rikssintressant betyder att ett område utöver lokal betydelse även är väsentligt utifrån en nationell utgångspunkt.

Havstensfjorden är utpekad som rikssintresse för naturvård i egenskap av höga marina värden och höga värden i odlingslandskapet.

Havstensfjorden, tillsammans med Koljefjorden och Byfjorden, omfattas av rikssintresse för yrkesfisket i egenskap av lekområde för torsk.

Området omfattas också av geografiska bestämmelser enligt 4 kap. miljöbalken.

Kommunal översiktsplan

I Uddevalla kommuns översiktsplan från 2002 ingår naturreservatet i ett större värdeområde för naturvård och friluftsliv. I och i anslutning till naturreservatet finns också värdefulla miljöer i odlingslandskapet och värdefulla bebyggelsemiljöer enligt Kulturmiljövårdsprogrammet.

Natura 2000

Havstensfjorden-Svälte kile (SE0520173) ingår sedan i maj 2001 i EU:s nätverk av skyddade områden, Natura 2000.

Övriga befintliga områdesskydd enligt 7 kap miljöbalken

Strandskydd

Strandskyddet, som i början endast avsåg att tillgodose friluftslivets behov av fria stränder, utvidgades 1994 till att även omfatta växt- och djurliv. Inom strandskyddsområdet råder i princip förbud mot ny bebyggelse och anläggningar som begränsar allemansrätten eller inverkar negativt på växt- och djurlivet. Nytt beslut om strandskydd fattades 1999 för Uddevalla kommun. Gränserna för naturreservatet har anpassats till gränserna för detta nya strandskydd.

Unda naturreservat

I syfte att bevara ett för det rörliga friluftslivet värdefullt område och därigenom trygga tillgången till bad och mark för campingändamål, förklarade Länsstyrelsen 1978 Unda-området som naturreservat.

När naturreservatet Havstensfjorden vinner laga kraft kommer Unda-reservatet att upphävas.

De landområden i Undareservatet som är värdefulla för det rörliga friluftslivet samt vattenområdet i sin helhet kommer att ingå i det nya naturreservatet, medan den del av Undareservatet som är ianspråktaget som campingplats och som omfattas av en ny detaljplan som reglerar denna verksamhet, inte längre kommer att omfattas av reservatsbestämmelser.

Ärendets handläggning

Information och förankring

En dialog har förts med Uddevalla kommun under flera år om att bilda ett naturreservat i området.

Omfattande kontakter har tagits med markägare, både genom personliga möten och via brev/telefon. Fyra informationsmöten har anordnats för markägare och omkringboende, varav ett behandlade fisket i området. Förslag till beslut har remitterats i två omgångar, i januari 2007 och i april 2008. Synpunkter som har framkommit i denna informations- och förankringsprocess har till stora delar beaktats i detta beslutet.

Remiss år 2007

I januari 2007 skickade Länsstyrelsen ett förslag till beslut på remiss respektive föreläggande om yttrande. Förutom till markägare och Uddevalla kommun skickades förslaget till Fiskeriverket, Kustbevakningen, Skogsstyrelsen, Bohusläns museum, Sveriges Fiskares Riksförbund, Sveriges Kust- och Insjöfiskares Organisation, Västkustens Husbehovsfiskares Förbund, Sportfiskarna Väst, LRF Väst, Naturskyddsföreningen i Bohuslän, Uddevalla Naturskyddsförening, Bohusläns Ornitologiska Förening, Föreningen Bohusläns Flora, Västkustens Båtförbund och Bokenäsets Framtid.

Här följer en sammanfattning av de synpunkter som inkommit, samt de förändringar som dessa synpunkter har föranlett i detta beslut.

Båttrafiken

Kustbevakningen förordar en allmän fartbegränsning till 5 knop istället för de förslagna förbuden mot vissa typer av farkoster, vilket skulle vara lättare att övervaka att det efterföljs och ge en ytterligare minskad påverkan på djur och natur. Man föreslår lämpligt område för fartbegränsning med tanke på skyltning. Även privatpersoner har uppmärksammat problemet med vattenskidåkare inne i den stora viken och förordat en fartbegränsning. Enstaka privatpersoner har däremot haft önskemål om att fortsätta kunna åka vattenskidor inom en stor del av viken. Länsstyrelsen anser dock att det inte är förenligt med reservatets syften att åka vattenskidor i området. Med anledning av främst Kustbevakningens synpunkter har föreskriften om förbud mot vattenskoter, rib-boats eller vattenskidor tagits bort och ersatts med en föreskrift om fartbegränsning.

Mollöns 4Hgård samt boende vid Mollön har uppmärksammat problemet med vattenskoteråkare och vattenskidor som kör i hög fart runt badplatsen, utan att ta hänsyn till badande eller fåglar. För att minska olägenheterna vid Mollön har ett område med fartbegränsningen 3 knop införts runt badplatsen, båthamnen och bojområdet i Stabukten.

Bojar, bryggor och hamnar

Några fastighetsägare med rätt till vattenområdet och fastighetsägare med servitut till brygg- eller bojplats, vill ha kvar rätten att kunna anlägga en småbåtshamn, brygga eller boj. Länsstyrelsen bedömer emellertid att tillkomsten av många fler enskilda bryggor och bojar inte är förenligt med naturreservatets syften.

Uddevalla kommun anser att reservatsbestämmelserna bör medge prövning av lämpligt placerad och utformad ny flytbrygga för småbåtar, eftersom behovet av båtplatser är mycket stort. Kommunen pekar också på risken för att otillåtna förtöjningsplatser anläggs. Länsstyrelsen delar denna bedömning och därför har ett mindre område öster om Mollön med många boj-förtöjningar undantagits från förbudet mot att anlägga båthamn. Den marina miljön är inte lika känslig i detta område, inga Natura 2000-habitat berörs och flera skadliga bojförtöjningar skulle försvinna.

Länsstyrelsen har också övervägt en möjlighet att förbjuda bojar med släpkätting, eftersom denna förtöjningsform orsakar stora skador på botten. Istället kommer dock Länsstyrelsen att informera om bättre alternativ. Flera privatpersoner har påpekat att deras brygga eller boj inte finns med på kartan över befintliga bojar och bryggor. Detta har åtgärdats.

Reservatets gränser

Uddevalla kommun tillstyrker förslaget till naturreservat, men anser att Brattön ska undantas från naturreservatet. Enligt Länsstyrelsens uppfattning har dock Brattön sådana värden som bör omfattas av skydd genom ett naturreservat. De föreslagna föreskrifterna för reservatet inverkar dessutom inte mot någon pågående markanvändning på Brattön.

Ett par fastighetsägare har haft smärre synpunkter på gränsdragningen. Dessa har till stor del kunnat justeras efter de önskemål som kom in.

Fisket

Fiskeriverket ser positivt på reservatsbildningen, som kan komma att gynna fisket.

Sportfiskarna Göteborg ställer sig positiva till bildandet av naturreservat, som bör på sikt öka möjligheten till allmänhetens friluftsliv och att bevara naturliga miljöer för uppväxande fisk, samt understryker vikten av att fiskbestånden övervakas regelmässigt för att kontrollera att bevarandemålen uppfylls.

Sveriges Fiskares Riksförbund uppfattning är att bildandet av naturreservatet inte på något sätt ska få påverka det skonsamma småskaliga och kustnära fiske som bedrivs i idag i det aktuella området. SFR understryker också att samtliga regler rörande fisket ska utfärdas av Fiskeriverket, vilket det också gör i detta området.

Sveriges Kust- och Insjöfiskares Organisations åsikt är att fiskerestriktioner utöver vad som nu gäller ej skall införas i området.

Övrigt

Bohusläns museum har kommit med flera konstruktiva förslag till förbättringar av skötselplanen.

Föreningen Bohusläns flora har bidragit med kunskap om rödlistade kärlväxter och värdefulla synpunkter på skötseln av alsumpskogen.

Några vägsamfälligheter är oroliga för att beslutet om naturreservat ska försvåra underhåll och förbättringar av de vägar som finns i området, men föreskrifterna gäller inte underhållsåtgärder på befintliga vägar i området. Skogsstyrelsen har inget att erinra så länge skogsbruksplanerna följs.

Uddevalla Naturskyddsförening är mycket positiv till förslaget.

Bokenäsets Framtid har inget att erinra mot remissförslaget.

Remiss år 2008

Med anledning av de synpunkter och förslag som kom in på remissen år 2007, gjorde Länsstyrelsen en del justeringar av förslaget, varav några var ganska omfattande. De största förändringarna var att föreslå två områden med fartbegränsningar, 8 knop resp. 3 knop, istället för förbud mot ex. vattenskoter och vattenskidor samt att föreslå att ett område skulle undantas från förbudet att anlägga småbåtshamn, för att kommunen lättare ska kunna möta efterfrågan på båtplatser i området och ta bort en skadliga bojar. Att fartbegränsningen i den stora viken föreslogs att bli 8 knop istället för de 5 knop som Kustbevakningen förordat, berodde på att avståndet mellan befintliga bryggor i Svälte kile och områdets yttre gräns är relativt långt, så att det skulle ta en orimligt lång tid att färdas inifrån Svälte kile och ut till Kråkan.

I april 2008 skickade Länsstyrelsen därför återigen ut förslaget till beslut på remiss. Förutom till sakägare och Uddevalla kommun skickades förslaget till Fiskeriverket, Sjöfartsverket, Kustbevakningen, Skogsstyrelsen, Bohusläns museum, Sveriges Fiskares Riksförbund, Sveriges Kust- och Insjöfiskares Organisation, Västkustens Husbehovsfiskares Förbund, Sportfiskarna Väst, LRF Väst, Naturskyddsföreningen i Bohuslän, Uddevalla Naturskyddsförening, Bohusläns Ornitologiska Förening, Föreningen Bohusläns Flora, Västkustens Båtförbund, Bokenäsets framtid samt berörda väg- och bryggföreningar. Denna gången kungjordes förslaget också i Bohusläningen och Göteborgs-Posten.

Här följer en sammanfattning av de synpunkter som inkommit, samt de förändringar som dessa synpunkter har föranlett i detta beslut.

Båttrafiken

Kustbevakningen har vissa betänkananden angående den tänkta fartbegränsningen om 8 knop. Vid 5 knop blir påverkan på miljön mycket mindre. Uddevalla Näringsliv understryker att fartbegränsningen hämmar förutsättningarna för att arbeta med en hållbar utveckling av vattenvägarna, ex. kollektivtrafik med båt. Det borde vara möjligt att i en ränna gå i 15 knop in till Lanesund.

Boende runt viken har uttryckt farhågor om att fartbegränsningen inte kommer att respekteras, eftersom det är en så lång väg med båt inifrån Svälte kile och ut till där fri fart gäller.

Flera boende anser att det var bättre med ett förbud mot vissa vattensporter istället och att fartbegränsningen inte skulle vara högre än 5 knop.

Med anledning av dessa synpunkter bedömer Länsstyrelsen att fartbegränsningen i den stora viken ska vara 5 knop, men att en smal ränna in till Lanesund och Svälte kile i det djupa området av viken ska vara undantagen från fartbegränsningen. Vattenskidåkning och annan nöjesåkning i högre fart blir då inte möjlig inne i viken.

Uddevalla Näringsliv och Västsvenska Turistrådet är oroliga för hur naturreservatet kommer att påverka farleden in till Uddevalla. Det finns dock inget i reservatsföreskrifterna som reglerar farleden eller Sjöfartsverkets möjlighet att underhålla farleden eller fyrar.

Sjöfartsverket, Uddevalla kommun och Uddevalla Näringsliv vill se ett samutnyttjande av naturreservatet och Sjöfartsverkets föreslagna djupa och skyddade lägen av riksintresse för sjöfarten, där man vill ha möjlighet till uppankring av urdrifttagna fartyg i en del av området. Länsstyrelsen bedömer att detta skulle kunna gå att förena med naturreservatets syften, om man i planeringen tar hänsyn till områdets värden för natur och friluftsliv. Om det skulle bli aktuellt att behöva ankra upp fartyg i området, finns det möjlighet för Sjöfartsverket att söka dispens från t.ex. förbudet mot nya bojfortöjningar.

Bojar, bryggor och hamnar

Flera ägare med servitut till båtplatser är upprörda över att möjligheten att utnyttja sina servitut avsevärd begränsas och anser att de måste erbjudas en alternativ båtplats. Det finns också önskemål från nyinflyttade om båtplats. Uddevalla kommun, Uddevalla Näringsliv och Västsvenska Turistrådet betonar vikten av att det fortfarande går att anlägga samlade bryggor inne i viken, medan Sveriges Fiskares Riksförbund motsätter sig undantaget från båthamnsförbudet i området vid Mollön.

Hafstens Camping, Uddevalla Näringsliv och Västsvenska Turistrådet vill att Hafstens Camping ska få möjlighet att bygga en gästhamn i anslutning till campingen.

Länsstyrelsen anser inte att etableringen av småbåtshamnar och fler båtplatser är förenligt med Natura 2000 och naturreservatets syfte, men för att möjliggöra för turbåtar att angöra vid Lanesund, kommer även ett mindre område i anslutning till den gamla ångbåtsbryggan att undantas från båthamnsförbudet. Om ångbåtsbryggan byggs ut, finns det även utrymme för några nya båtplatser på denna.

När det gäller Hafstens Camping, så finns det en alternativ placering av en ev. gästhamn på andra sidan campingen, utanför det blivande naturreservatet.

Reservatets gränser

En av delägarna i Brattön motsätter sig av olika skäl att Brattön ska ingå i naturreservatet. Även Uddevalla kommun vidhåller att Brattön inte bör ingå, men anger inte något skäl. Länsstyrelsens uppfattning är fortfarande att Brattön har de värden som bör omfattas av skydd genom ett naturreservat.

Intrångsersättningar

Förhandlingar pågår angående intrångsersättning, med anledning av föreskrift A.14 och ett framtida nyttjande av fågeltornet vid Rotviksbro.

Skälen för Länsstyrelsens beslut

Havstensfjorden har genom befintliga förordnanden som strandskydd men framförallt genom att det utpekats som område av gemenskapsintresse (pSCI) enligt art- och habitatdirektivet, ett i flera avseenden bra skydd för naturmiljön och de ekologiska värdena. Skälen för att bilda ett naturreservat kan sammanfattas:

- Området är av så stort marinbiologiskt och landskapligt värde att det måste skyddas från utbyggnader och anläggningar i både vattnet och på

land. Länsstyrelsen gör bedömningen att varken strandskyddsbestämmelserna eller EU-direktiven ger ett tillräckligt starkt skydd.

- Områdets biologiska värden på land är starkt kopplade till det brukade odlingslandskapet. Genom reservatsbildningen ges utökade möjligheter att styra insatser till markhävden om jordbruksdriften upphör.
- Områdets känslighet medför att allmänhetens nyttjande av området måste styras genom föreskrifter, kanalisering och information, samtidigt som området ska göras tillgängligt.

Prioriterade bevarandevärden

Ändamålet med reservatet är att bevara en av de sista oexploaterade grunda vikarna längs Västra Götalands kust. De biologiska värdena är stora och mycket värdefulla vad gäller fågellivet, uppväxt-/reproduktionsområde för fisk och ryggradslösa djur samt växter och djur på ängs- och hagmarkerna.

De grunda vikarnas växt- och djurliv påverkas negativt genom fysisk påverkan när bottnar och stränder tas i anspråk för hamnar, bryggor, pirar, bojar, båtar, fiskodlingar och muddringar. Fiske med skrapande redskap kan också påverka bottenarna negativt. Naturliga strömmar och vattenutbyte är en förutsättning för bottenarnas biologiska mångfald. Föreskrifterna i naturreservatet utformas så att de grunda vattenmiljöerna ges ett starkt skydd mot exploatering.

Omgivande landskap runt Havstensfjorden är en storslagen, relativt oexploaterad kustmiljö med klippor, strandängar, ängs-/hagmarker, inslag av lövskogar och några barrskogsbiotoper. Syftet är att bibehålla den naturliga livsmiljön för växter och djur i detta landskap.

Kulturmarkerna har ett stort biologiskt och landskapligt värde och för att dessa ska bestå behöver markerna hävdas. Vålövade strandängar är en förutsättning för det rika sjöfågellivet. Föreskrifterna i naturreservatet utformas så att strandängar och ängs-/hagmarker ges ett starkt skydd mot exploatering och förvaltningen av naturreservatet inriktas på att stödja en fortsatt hävd i området.

Internationella åtaganden – Natura 2000

Reservatsbildningen är ett led i att följa upp åtaganden som följer av medlemskapet i den europeiska unionen. De främsta bevarandesyftet för Natura 2000-området Havstensfjorden-Svälte kile är att bevara ett relativt lågexploaterat större innerfjordsområde med specifika marina naturtyper, som erbjuder goda livsbetingelser för en artrik flora och fauna både i vattenmiljön och på angränsande stränder. Genom att upprätta skydds-föreskrifter inom ramen för ett naturvårdsförordnande i kombination med Natura 2000-bestämmelserna, får området ett starkare skydd mot framför allt olika former av exploateringar.

Miljömål

Naturreservatet utgör ett led i arbetet med att uppnå det av riksdagen antagna miljömålet Hav i balans samt levande kust och skärgård.

Intresseprövning

Länsstyrelsen bedömer att områdets värden bäst ges ett långsiktigt skydd genom bildande av naturreservat. Föreskrifterna är anpassade till naturreservatets syften och värden. De är främst avsedda att begränsa skador på växt- och djurliv. Pågående markanvändning kommer endast marginellt att begränsas. Vid en avvägning mellan enskilda och allmänna intressen i enlighet med 7 kap 25 § miljöbalken finner Länsstyrelsen att föreskrifterna inte går längre än vad som krävs för att syftet med skyddet ska tillgodoses.

Hushållningsbestämmelser

Naturreservatsbildningen är förenlig med hushållningsbestämmelserna för mark- och vattenområden enligt 3 och 4 kap miljöbalken och med den för området gällande översiktsplanen.

Upplysningar

Dispens från föreskrifterna m.m.

Om det finns särskilda skäl får Länsstyrelsen medge dispens från föreskrifterna för naturreservatet. Dispens får dock inte lämnas för åtgärder som strider mot syftet med reservatet. Om det finns det synnerliga skäl får Länsstyrelsen helt eller delvis upphäva beslutet om naturreservatet (7 kap 7 § miljöbalken).

Annan lagstiftning gäller som vanligt

Vid sidan av föreskrifterna för naturreservatet gäller annan lagstiftning som vanligt. Lagar och föreskrifter som bedöms vara av särskild betydelse för att syftet med naturreservatet ska uppnås är t.ex. följande:

- För att bedriva verksamheter eller vidta åtgärder som på ett betydande sätt kan påverka miljön i Natura 2000-området krävs tillstånd. Undantag är verksamheter eller åtgärder som direkt hänger samman med, eller är nödvändig för, skötseln och förvaltningen av det särskilda bevarandeområdet. Länsstyrelsen får lämna tillstånd endast om vissa villkor är uppfyllda (7 kap 28 a, 28 b och 29 §§ miljöbalken).
- Området ingår i Länsstyrelsens förteckning över musselvatten som ska skyddas enligt förordningen om miljö kvalitetsnormer för fisk- och musselvatten.
- Strandängarna skyddas mot utdikning genom markavvattningsbestämmelserna (11 kap 13 § miljöbalken).
- Omfattande regler som begränsar fisket i området i Fiskeriverkets föreskrifter om fiske i Skagerrak, Kattegatt och Östersjön (FIFS 2004:36).
- Regler om körning i terräng i terrängkörningslagen och terrängkörningsförordningen.
- Regler om fridlysning av växter och djur i miljöbalken och artskydds-förordningen.

Förvaltare och förvaltningsuppgifter

- Förvaltare är Länsstyrelsen i Västra Götalands län. Förvaltningen ska ske i samverkan med markägare, Uddevalla kommun och Bohusläns museum.
- Naturreservatets gränser märks ut i terrängen genom förvaltarens försorg, enligt anvisningar av Naturvårdsverket.
- Förvaltningen bedrivs enligt den skötselplan som fastställts av Länsstyrelsen. Skötselplanen ska ligga till grund för naturreservatets skötsel och ska vid behov revideras.

Ersättningstalan

Om överenskommelse om ersättning inte kan träffas, måste sakägare som vill göra anspråk på ersättning eller inlösen väcka talan i Miljödomstolen som får avgöra ersättningsfrågan. Sådan talan måste enligt 31 kap 13 § miljöbalken lämnas in till Miljödomstolen inom ett år efter att detta beslut vunnit laga kraft, i annat fall förlorar sakägaren rätten till ersättning.

Kungörelse

Beslutet ska kungöras i länets författningssamling och i dagstidningarna Bohusläningen, Uddevalla-Posten och Göteborgs-Posten.

Föreskrifterna enligt 7 kap 30 § miljöbalken träder i kraft den dag som framgår av kungörelsen i författningssamlingen och gäller omedelbart även om de överklagas.

Hur man överklagar

Detta beslut kan överklagas hos regeringen, se bilaga 5 (formulär O4:1).

I detta ärende har länsöverdirektör Göran Bengtsson beslutat. Naturvårds-handläggare Maria Kilnäs har varit föredragande. I handläggningen har också deltagit naturvårdsdirektör Sven Swedberg, länsantikvarie Karolina von Mentzer, länsarkitekt Sten Hedelin, länsfiskekonsulent Key Höglind och förste länsjurist Magnus Sandström.

Göran Bengtsson

Maria Kilnäs